

HOMENATGE DEL MUSEU DE ZOOLOGIA DE BARCELONA A TRES MALACÒLEGS CATALANS. LLUÍS GASULL MARTÍNEZ, CARLES ALTIMIRA ALEU I JAUME BOT ARENAS.

La col·lecció Malacològica del Museu de Zoologia de Barcelona, iniciada a principis de segle per A. Bofill i Poch, va rebre l'aportació important de J. B. Aguilar-Amat fins l'any 1936 i la del Dr. F. Haas malacòleg del Senckenberg Museu de Frankfurt, fins l'any 1920.

Les publicacions dels treballs de recerca corresponents al material d'aquesta col·lecció pels autors abans esmentats, constitueixen un compendi dels coneixements que en aquella època es tenia de la fauna malacològica de Catalunya.

Altres col·leccions se sumaren a la col·lecció inicial, entre les quals destacaren les dels senyors Serradell, Chia, Rosals, Ferrer-Bravo, Giner-Marí, Mariano Vidal, Graells i d'altres i posteriorment la de M. Ginovart i la de Lluís Gasull.

Al voltant d'aquestes col·leccions i de la seva documentació científica, un grup de malacòlegs catalans ha mantingut un contacte continuat al llarg dels anys, facilitat en tot moment pel Dr. Francesc Español que ha donat com a resultat, la producció científica suficient perquè aquesta línia de recerca no quedés aturada.

Entre els personatges notables per la seva obra i per la vinculació al Museu de Zoologia de Barcelona, hi figuren els tres malacòlegs citats, la memòria dels quals volem honorar en aquestes pàgines de la revista "Miscel·lània Zoològica" amb una síntesi del seu treball i de la seva personalitat. Malauradament els tres varen morir en el període comprès entre les darreries de l'any 1982 i la primera meitat de 1983, en un moment important de la seva vida plena d'experiència i coneixement de la Sistemàtica i de la Faunística dels Mol·luscs de Catalunya.

LLUÍS GASULL MARTÍNEZ (1918-1982)

Lluís Gasull Martínez neix a Barcelona i des de molt jove sent una gran vocació per les Ciències Naturals que l'impulsa a col·leccionar minerals i plantes pels quals sentia una

gran curiositat.

Més tard la seva vocació el dirigeix a l'estudi dels mol·luscs, i fou un assidu visitant del Museu de Zoologia i lector de l'obra de A. Bofill i Poch i de J. B. Aguilar-Amat.

La seva afecció el portà al voltant de l'any 1940 a sortir al camp i observar les àrees estudiades pels autors citats per tal de comprovar i completar les cites conegudes. Va seguir en aquesta línia fins arribar a conèixer molt bé la morfologia dels mol·luscs i la seva ecologia.

L'extensa obra desenvolupada al llarg de quaranta anys, comprèn la revisió i actualització de la taxonomia dels mol·luscs terrestres i d'aigua dolça de les costes de Llevant i Sud-est de la Península Ibèrica. Cal destacar la publicació de 32 treballs, la descripció de 8 espècies i 3 subespècies noves. Malacòlegs destacats li dediquen 10 noves determinacions d'espècies i subespècies de la fauna malacològica de les Illes Balears.

A més de la determinació, zoogeografia i ecologia de les espècies, estava interessat en interpretar la variabilitat de les formes. En aquest sentit és notable l'estudi sobre polimorfisme del subgènere *Helicella* (*Xeroplexa*) del qual va descriure vint-i-una subespècies de les illes i illots balears.

La seva col·lecció malacològica consta d'unes 9.000 sèries en funció de l'espècie i de la localitat amb un total de molts milers d'exemplars.

La base documental de referència del seu treball de recerca constitueix un fons de 207 llibres, 1.616 separates i 12 sèries de publicacions periòdiques. Tot com a resultat d'una activa correspondència i intercanvi, facilitat pel seu ampli coneixement de diversos idiomes.

La Col·lecció i Biblioteca Malacològica de Lluís Gasull foren cedides al Museu de Zoologia per la seva vídua Claudina Trenkle Bonsoms en un acte d'homenatge el dia 18 de maig de 1984 en la Sala de Malacologia del Museu de Zoologia. Amb aquest motiu tingué lloc la

presentació d'una mostra de la seva donació i de la publicació; "Catàleg dels llibres de Malacologia cedits per Lluís Gasull i Martínez (1918-1982) al Museu de Zoologia". Els Drs. Ramon Margalef i Guillem Mateu parlaren de la personalitat humana i del treball científic desenvolupat per Lluís Gasull. La Sra. Aurèlia Capmany, Regidora de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona tancà l'acte.

L'aportació de l'obra de Lluís Gasull suposa un enriquiment important per a la Col·lecció i Biblioteca Malacològica del Museu de Zoologia.

CARLES ALTIMIRA ALEU (1918-1983)

Carles Altimira Aleu fou un malacòleg prestigiós format en l'Escola de Zoològs creada i impulsada pel Dr. Francesc Español des de la Direcció del Museu de Zoologia de Barcelona.

Va iniciar-se en el camp de la Malacologia a partir de la Col·lecció i Biblioteca Malacològica del Museu de Zoologia de Barcelona, d'ençà que en 1954 començà a consultar aquest material d'una manera regular i continuada.

Una gran vocació, la guia i ajut en les seves sortides al camp pel grup de zoològs del Museu i el contacte amb A. Ortiz de Zárate vinculat també al Museu, van fer que en 1959 fes la primera aportació al coneixement dels Mol·luscs publicant amb el Dr. Francesc Español "Contribución al conocimiento de los Artrópodos y Moluscos terrestres de las Islas Columbretas", en la revista "Miscelánea Zoológica".

Seguidament en aquesta mateixa revista publicà diverses Notes Malacològiques referides als mol·luscs terrestres i d'aigua dolça de Catalunya. Més tard en la revista "Pirineos" publicà treballs sobre la fauna de l'Alt Aragó, i en l'Institut de Biologia Aplicada treballs sobre mol·luscs terrestres del Nord de la Península.

Posteriorment s'interessa per l'estudi dels mol·luscs marins, i arriba a ser-ne també un bon coneixedor. Col·labora amb ecòlegs que estudien la fauna marina de les costes catalanes i publicà, sol i en col·laboració, diversos

treballs.

La personalitat científica i humana de Carles Altimira queda definida en la nota que el malacòleg Miquel Bech publicà en la revista "Pirineos" n.º 120, any 1983, de la qual transcrivim un dels paràgrafs: "Altimira no poseía títulos académicos y era un autodidacta; pero conocía muy bien la fauna catalana y casi me atrevería a decir que, buena parte de la mundial"

JAUME BOT ARENAS (1904-1983)

L'activitat malacològica de Jaume Bot Arenas se centra en la formació d'una extensa i completa col·lecció de mol·luscs marins i terrestres representatius dels més diversos llocs del món. L'exposició de la seva col·lecció, fruit d'un llarg treball de recollida, compra i intercanvi d'exemplars, en el denominat "Cau del Cargol" de la ciutat de Premià de Dalt, són la mostra més patent de la seva vocació col·leccionista i de divulgació cultural.

Jaume Bot neix a Badalona l'any 1904 i es forma intel·lectualment i professionalment, mentre treballa com a tècnic en diverses indústries. Les seves inquietuds culturals el porten a realitzar diverses activitats filantròpiques dintre el marc de la ciutat on viu. D'una manera accidental s'interessa per la Malacologia i comença recollint i estudiant els mol·luscs marins que troba a les platges. Estableix relació amb col·leccionistes estrangers i del país i intercanvia exemplars, els estudia, classifica i els ordena. Crea una xarxa d'intercanvi que li permet reunir una extensa i variada col·lecció.

Estableix contacte amb el grup de malacòlegs del Museu de Zoologia i és un consultor constant de la Col·lecció i Biblioteca Malacològica, juntament amb Carles Altimira.

Col·labora en l'obra "Conchyologie" de Marcy. Seguint la tradició existent a Catalunya pel que fa a la creació de museus locals, exposa la seva col·lecció en l'anomenat "Cau del Cargol" que assoleix una gran projecció exterior.

Roser Nos.

Directora del Museu de Zoologia.